



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

## NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 323/2018-40

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. augusta 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Ladislava Orosza prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou JUDr. Ivetou Kalinovou, Cukrová 2272/14, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trnave č. k. 23 Co 875/2015-481 z 19. decembra 2016 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Cdo 90/2017-533 z 11. októbra 2017 a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu, za účasti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a takto

### **r o z h o d o l :**

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd druhým a tretím výrokom uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 90/2017 z 11. októbra 2017 porušené boli.

2. Druhý a tretí výrok uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 90/2017 z 11. októbra 2017 zrušuje a vec mu vracia v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 312,34 € (slovom tristodvanásť eur a tridsaťštyri centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet jej právnej zástupkyne JUDr. Ivety Kalinovej, Cukrová 2272/14, Bratislava.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

## **O d ô v o d n e n i e :**

### **I.**

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením zo 16. mája 2018 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v časti, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 23 Co 875/2015-481 z 19. decembra 2016 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 3 Cdo 90/2017-533 z 11. októbra 2017 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“) a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu. Vo zvyšnej časti sťažnosť odmietol.

2. Zo sťažnosti a z priložených príloh vyplýva, že sťažovateľka v právnom postavení žalovanej je účastníčkou v občianskoprávnom konaní o zaplatenie sumy 58 800 €

s príslušenstvom vedenom na Okresnom súde Trnava (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 13 C 83/2012. Po vykonanom dokazovaní okresný súd žalobu 29. apríla 2013 zamietol. Po odvolaní žalobkyne krajský súd uznesením zo 4. augusta 2014 rozsudok okresného súdu zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Po vykonaní ďalšieho dokazovania okresný súd 5. júna 2015 rozhodol tak, že zaviazal sťažovateľku ako žalovanú zaplatiť žalobkyni sumu 58 800 € spolu s 8,75 % ročným úrokom z omeškania od 11. septembra 2012 do zaplatenia a uhradiť jej trovy konania. Po podaní odvolania sťažovateľkou krajský súd 19. decembra 2016 rozsudok okresného súdu potvrdil. Sťažovateľka podala 24. marca 2017 dovolanie proti napadnutému rozsudku krajského súdu. Žalobkyňa medzitým oznámila súdu, že postúpila svoju pohľadávku [REDAKOVANÉ] (matke [REDAKOVANÉ]), a navrhla, aby do konania na jej miesto vstúpila [REDAKOVANÉ]. Sťažovateľka sa k postúpeniu pohľadávky vyjadrila listom z 30. júna 2017 a žiadala, aby dovolací súd nepripustil zmenu účastníka konania na strane žalobcu. Najvyšší súd uznesením z 11. októbra 2017, doručeným sťažovateľke 30. októbra 2017, pripustil, aby do konania na miesto [REDAKOVANÉ] ako žalobkyne vstúpila [REDAKOVANÉ], a zároveň dovolanie odmietol. Tomuto konaniu predchádzalo konanie vedené na okresnom súde pod sp. zn. 17 C 237/2009, ktoré je podstatné pre posúdenie výpovedí svedkýň v konaní sp. zn. 13 C 83/2012. Išlo o žalobu žalobkyne [REDAKOVANÉ] proti svojej vnučke [REDAKOVANÉ] o vydanie sumy 60 412,93 €. Toto konanie sa skončilo tak, že okresný súd rozsudkom sp. zn. 17 C 237/2009 zo 4. marca 2010 zaviazal žalovanú [REDAKOVANÉ] vydať žalobkyni sumu 58 753,24 € spolu s trovami konania. Keďže [REDAKOVANÉ] vzala svoje odvolanie späť, rozsudok nadobudol právoplatnosť.

3. Sťažovateľka sa domnieva, že najvyšší súd nesprávne vyhodnotil a nezdôvodnil dostatočne svoj názor, že boli splnené procesné predpoklady na zmenu účastníka konania. Podľa sťažovateľky sa najvyšší súd nevyjadril k dôvodom, „... ktoré sťažovateľka uviedla vo vyjadrení zo dňa 30.6.2017, kedy ako dôvody nepripustenia zmeny účastníka konania uviedla, že dňa 23.12.2016, kedy mala byť uzavretá zmluva o postúpení pohľadávky, nebol rozsudok Okresného súdu Trnava, č. k. 13C/83/2012, ešte právoplatný, keďže rozsudok nadobudol právoplatnosť až dňa 30.1.2017 a vykonateľnosť nadobudol dňa 3.2.2017. Došlo teda k postúpeniu neexistujúcej pohľadávky. Podľa § 525 ods. 1, druhá veta O.z., postúpiť

*nemožno ani pohľadávku, pokiaľ nemôže byť postihnutá výkonom rozhodnutia. Postúpená môže byť teda len existujúca pohľadávka. [REDAKOVANÉ] ako postupník nie je aktívne legitimovaná, keďže pohľadávka nebola v čase jej postúpenia exekučným titulom.“*

4. Sťažovateľka nesúhlasí ani s tvrdeniami najvyššieho súdu, že o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania, môže ísť vtedy, ak písomné vyhotovenie rozhodnutia súdu neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, a že okresný súd aj krajský súd dostatočne odôvodnili neopodstatnenosť jej argumentácie týkajúcej sa spochybňovania dôveryhodnosti žalobkyne [REDAKOVANÉ] a výpovedí svedkýň [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ].

5. Napokon sťažovateľka nesúhlasí ani s argumentáciou dovolacieho súdu týkajúcou sa súbežného uplatnenia dôvodov prípustnosti dovolania podľa § 420 a § 421 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“ alebo „Civilný sporový poriadok“). Sťažovateľka tvrdí, že Civilný sporový poriadok nevyklučuje podanie dovolania podľa § 420 aj podľa § 421 CSP, a preto navrhuje, aby ústavný súd zaujal stanovisko aj k tejto veci.

6. Sťažovateľka tiež žiada, aby jej ústavný súd priznal finančné zadosťučinenie vo výške 3 000 €, čo zohľadňuje jej duševnú ujmu, ktorá spočíva v pocitoch neistoty a krivdy, ktoré boli vyvolané postupom súdov. Sťažovateľka si v prípade vydania nálezu uplatňuje náhradu trov právneho zastúpenia.

7. Sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd vydal tento nález:

*„1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konania podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod spis. zn. 13C/83/2012, postupom Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod spis. zn. 23Co/875/2015 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod spis. zn. 3 Cdo/90/2017, porušené bolo.*

2. Rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 19.12.2016, č. k. 23Co/875/2015, a rozsudok Okresného súdu Trnava zo dňa 5.6.2015, č. k. 13C/83/2012, sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Trnava na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky vydáva dočasné opatrenie, ktorým odkladá vykonateľnosť napadnutého právoplatného rozhodnutia, ukladá Okresnému súdu Trnava, aby sa dočasne zdržal vykonávania právoplatného rozhodnutia a [REDAKOVANÉ] ukladá, aby sa dočasne zdržala oprávnenia priznaného právoplatným rozhodnutím.

4. Sťažovateľke sa priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 3.000,- €.

5. Sťažovateľke sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia pred Ústavným súdom SR. “

8.1 Ústavný súd 24. mája 2018 vyzval krajský súd aj najvyšší súd, aby sa vyjadrili k sťažnosti a podali stanovisko k možnému upusteniu od ústneho pojednávania vo veci.

8.2 Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril predseda krajského súdu, ako aj predsedníčka najvyššieho súdu.

9.1 V liste sp. zn. Spr 334/2018 z 13. júna 2018 predseda krajského súdu uviedol:

„Žalovaná vo svojej sťažnosti (obdobne ako v odvolaní či dovolaní), namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie. Namietala dôveryhodnosť žalobkyne [REDAKOVANÉ] a svedkýň [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], ktoré námietky súdy nedôveryhodné nezohľadnili.

Za podstatnú skutočnosť považuje zohľadnenie existencie konania vedeného na Okresnom súde Trnava pod spisovou značkou 17C/237/2009. V tomto konaní [REDAKOVANÉ] (vnučka žalobkyne), ktorá v tom čase mala peniaze žalobkyne, ich odmietla dobrovoľne vrátiť, avšak pod tlakom dôkazov podané odvolanie voči rozsudku vzala späť a peniaze žalobkyne vrátila. Pokiaľ boli medzi žalobkyňou a jej vnučkou [REDAKOVANÉ] takejto vážne rozpory, žalovaná považovala za vylúčené, aby výpoveď svedkyne [REDAKOVANÉ] ako aj druhej dcéry žalobkyne (ktorá je matkou [REDAKOVANÉ]) [REDAKOVANÉ], ktoré mali na výsledku konania záujem, považoval súd za dôveryhodné.

*Dôkazom toho, že obe mali na výsledku konania záujem je skutočnosť, že dňa 23.12.2016 pôvodná žalobkyňa postúpila pohľadávku [REDAKOVANÉ] a v dovolacom konaní sa táto stala žalobkyňou, na ktoré skutočnosti žalovaná upozornila ako v odvolacom, tak aj v dovolacom konaní.*

*S touto námietkou žalovanej sa ako okresný súd (str. 37 a nasl.), tak aj odvolací súd (v bodoch 16 až 18) vypořádali vo svojom rozsudku. Napriek námietkam žalovanej žalobkyňa ako v žalobe, tak i na pojednávaní podrobne opísala, ako predmetné peňažné prostriedky na naliehanie žalovanej v sprievode jej manžela vybrala z banky. Žalovaná čakala žalobkyňu v byte a tu žalobkyňa peniaze odovzdala žalovanej. Rovnaké skutočnosti žalobkyňa uviedla vo svojej výpovedi na pojednávaní dňa 15.10.2012.*

*Úmysel žalobkyne klamať či zatajovať relevantné skutočnosti a na ťarchu žalovanej získať spornú hotovosť v konaní preukázaný nebol, žalobkyňa v tom čase žila v domácnosti žalovanej v presvedčení, že sa o ňu postará. Pred výberom finančných prostriedkov z banky dňa 13.07.2010 bol v jej peňažnom ústave daný pokyn na odosielanie dôchodku žalobkyne na účet manžela žalovanej. Ak by sa tu žalobkyňa neriadila pokynmi žalovanej či jej manžela, k takémuto pokynu v banke by sama (bez ich vplyvu) nemala dôvod. Preto súdy v konaní považovali výpoveď žalobkyne za pravdivú a harmonizujúcu s ďalšími dôkazmi. Žalovaná sa v konaní domáhala opätovného výsluchu žalobkyne, čo nebolo možné v konaní akceptovať pre zdravotný stav žalobkyne doložený potvrdením lekára, no najmä preto, že žalobkyňa bola v konaní vypočutá ku všetkým podstatným skutočnostiam a vykonaným dokazovaním sa súdu podarilo zistiť všetky skutočnosti potrebné pre konečné rozhodnutie. Žalovaná mala žalobkyňu vo svojej domácnosti, vo svojej opatere, matka s dcérou viedli spoločnú domácnosť, spoločne hospodárili a žalobkyňa jej dôverovala, čo bolo preukázané nielen pokynom žalobkyne v banke dňa 13.07.2010, ale aj napríklad komunikáciou žalovanej za žalobkyňu so sociálnym zariadením v Trnave či v Hlohovci a iné. Nevykonaním opätovného výsluchu žalobkyne, ktoré nebolo bezdôvodné (ochrana života či zdravia žalobkyne), preto nebolo odňaté žalovanej základné právo na súdnu a ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie, keďže ide o dôkaz, ktorý sa už vykonal a mal by sa vykonať opätovne - mal byť zopakovaný.*

*Žalovaná v konaní za nedôveryhodné považovala tiež svedkyne [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], preto nebolo možné na ich výpovede prihliadnuť. Argumentovala, že tieto*

výpovede sa nemali vziať vôbec úvahy, pretože žalobkyňa voči vnučke viedla spor 17 C/237/2009, kde bola úspešná a na vrátení peňazí - výsledku sporu mala [REDACTED] a [REDACTED] záujem. Žalovaná neargumentuje žiadnou konkrétnou situáciou, ktorú mali uvedené svedkyne tvrdiť a ktorá sa ukázala za nepravdivú. Paušálna námietka voči týmto svedkyňiam nie je dostatočným argumentom na ich spochybnenie a napokon, ich osoby v celom v spore sú nezastupiteľné, pretože ide o druhú dcéru a vnučku žalobkyne, tieto sa na uvedenej záležitosti podieľali vo veci a obracali sa aj na samotnú žalovanú, prebiehala medzi nimi vzájomná komunikácia i písomná korešpondencia, ktorá je do spisu doložená. Preto uvedenú všeobecnú námietku nie je možné považovať za dôvodnú.

Je potrebné zdôrazniť, že rozhodnutie súdu prvej inštancie, ako aj rozhodnutie odvolacieho súdu sú založené na celom komplexe dôkazov, aj keď nejde len o priame dôkazy (ktoré vo veci považoval za rozhodujúce Okresný súd Trnava v rozsudku č. k. 13C/83/2012-160 zo dňa 29. apríla 2013), v danej veci existuje viacero dôkazov, z ktorých boli vyvodené konečné skutkové i právne závery svedčiace o dôvodnosti nároku žalobkyne. Žalovaná v konaní namieta nevykonanie ňou uvádzaný dôkazov (ktoré bližšie neidentifikuje), avšak zvrátiť výsledky dokazovania vo svoj prospech sa jej v konaní nepodarilo. Preto sťažnosť žalovanej nie je dôvodná a k porušeniu ňou namietaných práv neprišlo.“

9.2 Krajský súd zároveň uviedol, že súhlasí s upustením od verejného ústneho pojednávania.

10.1 Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadrila predsedníčka najvyššieho súdu vo svojom stanovisku č. k. KP 3/2018-38 z 11. júna 2018, v ktorom v podstatnom uviedla:

«Sťažnosťou napadnutým uznesením Najvyšší súd Slovenskej republiky odmietol dovolanie sťažovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 19. decembra 2016 sp. zn. 23 Co 875/2015 podľa ustanovenia § 447 písm. c/ Civilného sporového poriadku (ďalej CSP) ako procesné neprípustné. V odôvodnení svojho rozhodnutia vyslovil, že postupom odvolacieho súdu, ktorý bol v súlade so zákonom nemohlo dôjsť k porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý súdny proces, neopodstatnená je preto námietka žalobkyne, že

*uvedeným postupom odvolacieho súdu došlo k procesnej vade v zmysle § 420 pís. f/ CSP. preto dovolanie sťažovateľky nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné. Súčasne uviedla, že sa nezaoberal prípustnosťou jej dovolania z hľadiska § 421 ods. 1 CSP , riadiac sa uznesením veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 19. apríla 2017 sp. zn. 1 VCdo 2/2017, ktorý dospel k záveru, že kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle § 420 a § 421 CSP je neprípustná...*

*Rekodifikácia čiastočne zmenila koncepciu dovolania, ale úspešnosť dovolania je aj naďalej vymedzená kombinovane. Dovolanie musí spĺňať podmienky prípustnosti, zároveň musí byť daný jeden z dovolacích dôvodov. Na rozdiel od odvolania podmienky prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 CSP (predtým § 237 OSP) sú nielen dôvodmi (podmienkami) prípustnosti, ale aj jedným z dovolacích dôvodov podľa § 431 CSP (predtým § 241 ods. 2 písm. a/ OSP). Rovnaký postup posudzovania dovolania, t. j. najskôr prípustnosť, až následne dôvody dovolania, existoval aj za predchádzajúcej právnej úpravy. Nová právna úprava na tejto koncepcii teda nič nezmenila. Aj predchádzajúca právna úprava pripúšťala prípustnosť dovolania z dôvodov zmätočnosti, ako aj z iných dôvodov. Rovnako, ak dovolací súd zistil existenciu vady zmätočnosti, rozhodnutie zrušil a nesprávnym právnym posúdením sa už nezaoberal. Podľa dôvodovej správy k Civilnému sporovému poriadku „Zmena oproti doterajšej právnej úprave spočíva v tom, že otázka posúdenia odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe NS SR bude posúdená samotným dovolacím súdom, nie súdom odvolacím.“ Zásadná koncepcná zmena sa preto netýka problému kumulatívneho uplatnenie oboch dovolacích dôvodov, a preto tento dôvod nesvedčí vylúčeniu kumulácie...*

*Vyvodením zákazu kumulácia dovolacích dôvodov za uvedenej situácie dochádza nielen k porušeniu princípu, resp. zásady „čo nie je zakázané, je dovolené“, ale aj k porušeniu princípu delby moci vyplývajúceho z princípu legality a k porušeniu základného práva strany na spravodlivé súdne konanie jeho neprípustným obmedzením. Ak je totiž k dispozícii viacero výkladov verejnoprávnej normy, treba zvoliť ten, ktorý vôbec, resp. čo najmenej zasahuje do toho ktorého základného práva či slobody (princíp „in dubio pro libertate“). Interpretácia zákona nemôže popierať zmysel a účel právnej úpravy a vo svojich dôsledkoch reštriktívne zasahovať do základných práv a slobôd, ktorých rešpektovanie je súčasťou základných princípov právneho štátu (uznesenie Ústavného súdu*

*Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 142/2015 z 10. marca 2015). Pokiaľ Civilný sporový poriadok dáva strane k dispozícii dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, potom rozhodovanie o ňom ako aj posudzovanie splnenia predpokladov a podmienok jeho prípustnosti sa nemôže ocitnúť mimo ústavný rámec ochrany základných práv. To znamená, že dovolací súd je povinný interpretovať a aplikovať podmienky prípustnosti tohto opravného prostriedku tak, aby boli dodržané zásady práva na spravodlivý proces, t. j. aby nebolo zhoršované procesné postavenie strany, resp. jej možnosť domáhať sa využitím dovolania účinne ochrany svojho subjektívneho práva.*

*Ak teda Civilný sporový poriadok kumuláciu dôvodov prípustnosti dovolania (prípustných dovolacích dôvodov) v dovolaní výslovne nevyklučuje (nezakazuje) a pre vyvodenie takéhoto zákazu neexistujú ani rozumné a presvedčivé argumenty, potom za ústavne konformný výklad tejto otázky treba považovať taký, ktorý rešpektuje vyššie uvedené princípy, t. j. výklad, podľa ktorého je táto kumulácia prípustná. Absencia výslovného zákazu kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania nie je medzerou CSP, ale naopak je zámerom zákonodarcu, aby i po zmene právnej úpravy prijatím nového procesného kódexu bola naďalej akceptovaná všeobecne uznávaná a nespochybňovaná zásada procesného práva umožňujúca účinnú ochranu subjektívnych práv, t. j. zásada o možnosti uplatňovania tejto ochrany in eventum.*

*Najvyšší súd medzičasom zrevidoval stanovisko vyslovené v uznesení veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 19. apríla 2017 sp. zn. 1 VCdo 2/2017 a to uznesením veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. marca 2018 sp. zn. 1 VCdo 1/2018, v ktorom vyslovil, že kumulácia dovolacích dôvodov podľa § 420 a § 421 CSP je prípustná.»*

10.2 Najvyšší súd vzhľadom na už uvedené uviedol, že po oboznámení sa s obsahom predmetnej sťažnosti ponecháva rozhodnutie o sťažnosti na úvahe ústavného súdu a súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

11. Ústavný súd zaslal sťažovateľke predmetné vyjadrenia krajského súdu a najvyššieho súdu a vyzval ju, aby k nim zaujala stanovisko, ak to bude považovať za

potrebné. Sťažovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne podaním doručeným ústavnému súdu 16. júla 2018 vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania.

12. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

## II.

13. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

14.1 Predmetom sťažnosti sú tvrdenia sťažovateľky (uvedené v bodoch 3 až 5), že postupom krajského súdu a postupom najvyššieho súdu boli porušené jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

14.2 Hoci sa sťažovateľka domáhala vyslovenia ňou označených práv „iba“ postupom krajského súdu a najvyššieho súdu, z povahy veci vyplýva, že tento namietaný postup vyústil do vydaných rozhodnutí, konkrétne rozsudku krajského súdu č. k. 23 Co 875/2015-481 z 19. decembra 2016 a uznesenia najvyššieho súdu č. k. 3 Cdo 90/2017-533 z 11. októbra 2017, preto ústavný súd pri posudzovaní namietaného porušenia práv sťažovateľky hodnotil uvedené súdne rozhodnutia.

15. Ústavný súd pri svojom rozhodovaní, vychádzajúc z písomných podaní účastníkov a predloženého spisu okresného súdu sp. zn. 13 C 83/2012, preskúmal všetky námietky a dôvody sťažovateľky a zistil, že jej sťažnosť je čiastočne dôvodná.

16.1 Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

16.2 Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

17. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

18. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

19. Všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Z tohto hľadiska musí všeobecný súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (obdobne napr. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej).

20. Ak súd alebo iný orgán koná vo veci uplatnenia práva osoby určeného v čl. 46 ods. 1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu alebo inú právnu ochranu. Právo na súdnu a inú právnu ochranu poskytuje ústava každému právu, ktoré je v právnom poriadku Slovenskej republiky upravené a ktorého sa zákonom ustanoveným postupom možno domáhať na súdnom alebo inom orgáne Slovenskej republiky. Obsah práva na súdnu a inú právnu ochranu nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov a iných orgánov. Každé konanie súdu alebo iného orgánu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu alebo inú právnu ochranu (I. ÚS 26/94).

21. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo na prístup k súdu. Slovenská republika (ako aj všetky jej orgány verejnej moci) má pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom pre poskytnutie

ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (napr. II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05).

22. V rámci svojich námietok sťažovateľka spochybnila aj neprípustnosť kumulácie dôvodov dovolania podľa § 420 a § 421 CSP (bod 5). Sťažovateľka tvrdí, že Civilný sporový poriadok nevyklučuje podanie dovolania podľa § 420 CSP aj podľa § 421 CSP, a preto žiadala, aby k takto vyslovenej neprípustnosti kumulácie dôvodov dovolania zaujal stanovisko ústavný súd.

23. Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že jeho úlohou nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Ústavný súd je v súlade so svojou všeobecnou právomocou vyjadrenou v čl. 124 ústavy súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Táto právomoc spolu s právomocou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy mu umožňuje preskúmať aj napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov, avšak iba z hľadiska, či tieto rozhodnutia, resp. v nich vyslovené závery sú alebo nie sú v súlade s ústavno-procesnými zásadami upravenými v ústave.

24. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré im predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

25.1 Na podklade sťažnosti v konaní vedenom na ústavnom súde pod sp. zn. I. ÚS 643/2017 v rámci zjednotenia právnych názorov podľa § 6 zákona o ústavnom súde vo vzťahu k uzneseniu ústavného súdu vydaného pod sp. zn. II. ÚS 512/2017 plénum ústavného súdu uznesením sp. zn. PLz. ÚS 1/2018 z 19. apríla 2017 zjednotilo svoj právny názor nasledujúcou právnou vetou:

„Pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku, ako aj § 421 Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Rovnako, pokiaľ sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené v § 420 písm. a) až f) Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“

25.2 Hlavným argumentom pléna ústavného súdu bol princíp legality, jasný a zrozumiteľný text zákona a ústavne chránené nebránenie prístupu k súdu.

26. Súbežne sa aj najvyšší súd na úrovni veľkého senátu opätovne zaoberal zákazom kumulácie. V uznesení sp. zn. 1 VCdo 1/2018 z 21. marca 2018 zmenil svoj pôvodný názor a výrokom rozhodol, že „*Kumulácia dovolacích dôvodov podľa § 420 C. s. p. a § 421 C. s. p. je prípustná*“.

27. Prijaté zjednocujúce stanovisko ústavného súdu je plne aplikovateľné aj v prerokovávanej veci a ústavný súd naň v plnom rozsahu poukazuje. Z tohto dôvodu ústavný súd uzatvára, že pokiaľ sťažovateľka v podanom dovolaní uplatnila súbežne dôvody prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, ako aj podľa § 421 ods. 1 CSP a najvyšší súd sa v napadnutom uznesení pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzil len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 písm. f) CSP, porušil tým základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

28. Keďže napadnutým uznesením najvyššieho súdu (jeho výrokmi 2 a 3) došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd tieto výroky napadnutého uznesenia zrušil (čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde) a vrátil mu vec na ďalšie konanie [čl. 127 ods. 2 v spojení s § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde; bod 2 výroku tohto nálezu]. V ďalšom konaní bude najvyšší súd viazaný vysloveným právnym názorom ústavného súdu (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).

29. Napadnutým uznesením v jeho prvom výroku rozhodol najvyšší súd aj o zmene účastníka konania, keď pripustil, aby na miesto pôvodnej žalobkyne [REDACTED] vstúpila do konania [REDACTED]. Sťažovateľka vo svojej sťažnosti napádala aj postup najvyššieho súdu, ktorý viedol k pripusteniu tejto zmeny a ktorý bol následne zhmotnený v prvom výroku napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

30. Najvyšší súd pripustenie zmeny na strane žalobkyne zdôvodnil tým, že boli splnené procesné predpoklady, t. j. došlo k prevodu žalovanej pohľadávky, a so zmenou súhlasil subjekt, ktorý mal vstúpiť na miesto žalobkyne.

31.1 Podľa § 80 ods. 1 CSP ak po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou sa spája prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná, môže žalobca navrhnúť, aby do konania na jeho miesto alebo na miesto žalovaného vstúpil ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené alebo na koho prešli.

31.2 Podľa § 80 ods. 2 CSP súd vyhovie návrhu podľa odseku 1, ak sa preukáže, že po začatí konania došlo k prevodu alebo prechodu práva alebo povinnosti, a ak s tým súhlasí ten, kto má vstúpiť na miesto žalobcu. Právne účinky spojené s podaním žaloby zostávajú zachované.

32. Argumentácia sťažovateľky (bod 3), ktorú vytrhla z kontextu § 525 ods. 1 druhej vety zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), nemôže v tomto prípade obstáť. Toto zákonné ustanovenie sa týka pohľadávok, vo vzťahu ku ktorým právny poriadok nepripúšťa výkon rozhodnutia a exekúciu [§ 111 a § 112 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov]. Ide predovšetkým o rôzne druhy sociálnych dávok a príspevkov. Ďalšie tvrdenie sťažovateľky, že pokiaľ o pohľadávke nebolo právoplatne rozhodnuté súdom, pohľadávka neexistuje, nemá oporu v žiadnom právnom predpise ani v judikatúre a ani v logickom uvažovaní. Pohľadávky (alebo v širšom ponímaní záväzky) vznikajú z právnych úkonov, najmä zo zmlúv, ako aj zo spôsobenej škody, z bezdôvodného obohatenia alebo z iných skutočností uvedených v zákone (§ 489 Občianskeho zákonníka). Podmienkou vzniku pohľadávok je teda široká škála právnych udalostí, nejde len o rozhodnutie súdu, ako sa domnieva sťažovateľka. Na ilustráciu sa na podporu uvedeného názoru núka napríklad každomesačná realita platenia účtov telefónnemu operátorovi, ktorému vzniká každý mesiac voči klientom záväzok (pohľadávka) na zaplatenie faktúry za poskytnuté služby aj bez toho, aby o nej bolo právoplatne rozhodnuté súdom. V prípadnom spore súd potom iba deklaruje existenciu uplatnenej pohľadávky, ktorá vznikla už skôr, čo je aj prípad sťažovateľky.

33. Ústavný súd po oboznámení sa s odôvodnením napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nezistil, že by závery najvyššieho súdu týkajúce sa zmeny účastníka v konaní boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o nesprávnosti, resp. nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strán konania vrátane ich

dôvodov a námietok. Ústavný súd preto sťažnosti v časti smerujúcej proti prvému výroku napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

34. Vecným zaobraním sa sťažnosťou vo vzťahu k namietanému postupu a napadnutému rozsudku krajského súdu ústavnému súdu bráni princíp subsidiarity vyjadrený v čl. 127 ods. 1 *in fine* ústavy, a preto, rešpektujúc zásadu vlastného sebaobmedzenia a zdržanlivosti (PL. ÚS 3/09, I. ÚS 76/2011, PL. ÚS 95/2011), ústavný nepovažoval za potrebné zaoberať sa postupom a napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktoré budú predmetom posúdenia zo strany najvyššieho súdu po vrátení veci na ďalšie konanie. Ústavný súd v tejto súvislosti prihliadol aj na zásadu minimalizovania zásahov do právomoci iných orgánov verejnej moci, keďže nálezom zrušujúcim rozhodnutie o poslednom procesnom prostriedku, ktorý zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje, sa vytvoril priestor na ochranu namietaného porušenia týchto práv v rámci sústavy všeobecných súdov (obdobne pozri napr. IV. ÚS 128/07). Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd sťažnosti nevyhovel ani v tejto časti (bod 4 výroku tohto nálezu).

### III.

35. Keďže ústavný súd rozhodol, že bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré sťažovateľka žiadala priznať v sume 3 000 €.

36.1 Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

36.2 Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

36.3 Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd nepovažoval za účelné ani vhodné priznať sťažovateľke finančné zadost'učinenie, keďže vyslovenie porušenia sťažovateľkou označených práv (bod 1 výroku tohto nálezu) spolu s vyslovením záväzného právneho názoru, ako aj čiastočné zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu) a napokon priznanie náhrady trov konania (bod 3 výroku tohto nálezu) považoval v okolnostiach danej veci za dostačujúce. Ústavný súd preto požiadavke sťažovateľky na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

37. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

38.1 Sťažovateľka požadovala náhradu trov právneho zastúpenia, ktorých výšku nevyčíslila.

38.2 Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2017 je vo výške 147,33 € a hodnota režijného paušálu je 8,84 €.

38.3 Trovy právneho zastúpenia pozostávajú z dvoch úkonov právnej služby v roku 2017 (prevzatie a príprava zastupovania, spísanie sťažnosti) v sume po 147,33 € a z dvoch režijných paušálov v sume po 8,84 €. Celkovo ide o sumu 312,34 €, ktorú je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (bod 3 výroku nálezu).

39. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. augusta 2018